

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-7>

УДК 657.471

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ: АДАПТАЦІЯ ОБЛІКОВИХ ПІДХОДІВ

COST MANAGEMENT IN CONDITIONS OF ECONOMIC INSTABILITY: ADAPTING ACCOUNTING APPROACHES

Склярук Ірина Петрівна

кандидат економічних наук,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1169-8443>**Драка Іван Сергійович**

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-5132-0781>**Skliaruk Iryna, Draka Ivan**

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Стаття присвячена дослідженню особливостей адаптації облікових підходів до управління витратами в умовах економічної нестабільності. Проаналізовано традиційні методи управлінського обліку витрат, наведено їх характеристику, виокремлено проблемні аспекти їх використання в періоди криз та невизначеності, зокрема, недостатню гнучкість і здатність оперативно реагувати на зміни. Виокремлено види витрат, що мають ключовий вплив на формування результатів діяльності суб'єкта господарювання. Зосереджено увагу на сучасних підходах та методах, таких як гнучке бюджетування, Activity-Based Costing (ABC) та Zero-Based Budgeting (ZBB), які забезпечують підприємства інструментами для оптимізації витрат та покращення фінансової стійкості. Наведено практичні рекомендації щодо впровадження інноваційних облікових підходів для підтримки конкурентоспроможності підприємств у мінливих економічних умовах.

Ключові слова: витрати, управлінський облік, управління витратами, економічна нестабільність, бюджетування на нульовій основі, гнучке бюджетування, процесно-орієнтоване управління витратами.

This article explores the adaptation of cost management accounting approaches in the face of economic instability. The study emphasizes the critical need for businesses to respond to rapid and unpredictable changes in the external environment, such as inflation, currency fluctuations, and global supply chain disruptions. The article analyzes the traditional methods of management cost accounting, provides their characteristics, highlights the problematic aspects of their use in times of crises and uncertainty, in particular, insufficient flexibility and ability to respond promptly to changes, and identifies the types of costs that have a key impact on the formation of the results of an entity's activities. The research focuses on the use of flexible budgeting, Activity-Based Costing (ABC), and Zero-Based Budgeting (ZBB) as key approaches to optimize cost management during crises. These methods provide companies with tools to adjust financial plans, precisely allocate costs, and rigorously justify expenses. The research employs a theoretical analysis, evaluating how flexible budgeting can help enterprises swiftly adjust their financial plans based on market changes, how Activity-Based Costing enables more accurate cost allocation to essential activities, and how Zero-Based Budgeting ensures a disciplined approach to cost control by justifying all expenses from zero. The research also examines the role of digital technologies and automation in modern cost management and the need to use data analytics, artificial intelligence (AI) and machine learning (ML) to improve financial forecasting and management decision-making processes. The results demonstrate that modern accounting techniques significantly enhance the ability of businesses to manage costs efficiently, maintain financial stability, and remain competitive in challenging economic environments. The practical value of this research lies in offering actionable recommendations for businesses to implement these modern cost management strategies. This allows companies to better adapt to crises, optimize resource allocation, and improve financial decision-making, ultimately ensuring long-term sustainability.

Keywords: costs, management accounting, cost management, economic instability, zero-based budgeting, flexible budgeting, process-oriented cost management.

Постановка проблеми. В умовах економічної нестабільності, викликані кризами, інфляцією, коливанням валютних курсів, зростанням цін на енергоресурси, політичними чинниками, порушенням глобальних ланцюгів постачання та ін., управління витратами стає критичним елементом стратегії ведення господарської діяльності підприємств. Традиційні облікові методи не завжди враховують швидкі та непередбачувані зміни в суспільстві, що обмежує здатність компаній оперативно реагувати на виклики сьогодення. Виникає потреба в адаптації підходів управлінського обліку: впровадженні гнучкого бюджетування, вдосконаленні процесів контролю витрат та використанні цифрових технологій для оперативного моніторингу фінансових показників, оскільки проблемним є одночасне зниження витрат, збереження конкурентоспроможності і підтримка фінансової стійкості в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Тому важливо впроваджувати та використовувати нові інструменти та стратегії, які дозволять не тільки адаптуватися до викликів, але й використовувати їх для пошуку нових можливостей розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У багатьох сучасних дослідженнях та публікаціях акцентовано увагу на важливості адаптації управлінського обліку, зокрема, управління витратами в умовах економічної невизначеності. Значна частина робіт присвячена інноваційним обліковим підходам, які дозволяють підприємствам зберігати свою фінансову стійкість та вчасно реагувати на виклики кризових ситуацій. У даній сфері досліджень варто відзначити праці таких вітчизняних науковців, як Аверкин Я., Григорова З., Гуріна О., Жигалевич Ж., Задорожний З.-М., Копотієнко Т., Костецька Н., Піскун А., Пустова І., Тарасова Г., Свічкарь Н., Чумак Г. та ін. Серед іноземних авторів тематики дослідження можна зазначити таких, як Чарльз Т. Хорнгрен, Ворд К., Ясінські Д., Мередіт Дж., Кірван К., Лянг Х. та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість досліджень у сфері управління витратами, низка важливих питань в контексті економічної нестабільності залишається недостатньо розкритою. Зокрема, недостатньо вивчені методи адаптації традиційних облікових моделей до швидких змін зовнішнього економічного середовища, а також ефективність цифрових рішень в управлінському обліку під час криз. Крім того, мало досліджено практичні аспекти

застосування гнучких систем бюджетування у різних галузях, що стикаються з сучасними викликами. Окремим питанням залишається пошук оптимальних стратегій адаптації витрат для підприємств, які часто не мають ресурсів для впровадження дороговартісних інновацій в умовах сьогодення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження ефективних підходів до управління витратами підприємств в умовах економічної нестабільності, а також адаптація управлінського обліку для підвищення гнучкості та стійкості компаній до зовнішніх кризових факторів. Стаття спрямована на дослідження існуючих методів оптимізації витрат, оцінку їхньої ефективності в умовах постійних змін, а також розробку рекомендацій щодо впровадження інноваційних рішень для покращення облікових процесів в сучасних умовах невизначеності та ризику.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах господарювання діяльність підприємств ускладнюється негативним впливом різних зовнішніх чинників, таких як економічні кризи, інфляційні процеси, нестабільність на фінансових ринках, зростання вартості ресурсів, постійні зміни в законодавстві та глобальні проблеми, пов'язані з геополітичними конфліктами або пандеміями. Ці фактори створюють серйозні ризики для компаній, зокрема це впливає на скорочення прибутку, зменшення обсягу діяльності, труднощі з управлінням грошовими потоками та збільшення витрат операційної діяльності. Крім того, зміни в поведінці споживачів і збільшення конкуренції на ринку, які також зумовлені даними чинниками підсилюють потребу у швидкому реагуванні та адаптації бізнесу до нових умов та викликів.

В таких умовах підприємствам необхідно шукати нові підходи та методи до управління своїми ресурсами та витратами, щоб зберегти конкурентоспроможність і забезпечити фінансову стабільність у майбутньому. Традиційні методи управлінського обліку часто виявляються недостатньо ефективними для вирішення таких проблем, оскільки вони не враховують швидкі зміни зовнішнього середовища та не можуть адаптуватися до них.

У сучасній економічній літературі є багато підходів до визначення сутності поняття «управління витратами». Загалом, це являє собою «...процес цілеспрямованого впливу

на склад, структуру та поведінку витрат, а також їх облік, планування, аналіз та контроль для прийняття управлінського рішення щодо їх оптимізації...» [6]. Невід'ємною складовою управлінського обліку та управління витратами є керівники та фахівці підприємств і виробничих підрозділів, які беруть участь у виконанні функцій управління витратами. «...Елементами системи управління витратами є прогнозування й планування; нормування, організування, калькулювання, мотивація та стимулювання, облік, аналіз, регулювання, контроль...» [3, с. 56].

Традиційні методи управлінського обліку витрат охоплюють підходи, що широко застосовуються для контролю та аналізу витрат. Поширеними серед них є метод повних витрат (Absorption costing) та метод прямих витрат (Direct Costing), порівняльну характеристику яких розкрито в таблиці 1.

Хоча традиційні методи управлінського обліку й забезпечують перевірену та надійну структуру та методику для аналізу витрат, у періоди економічної нестабільності вони виявляють низку обмежень. Основною проблемою є недостатня гнучкість, оскільки ці підходи

часто базуються на стабільних умовах ринку та мають складнощі в адаптації до раптових змін. Наприклад, під час кризи можуть різко зростати ціни на ресурси або збільшуватися витрати на логістику, і традиційні методи обліку можуть не забезпечити швидкої переоцінки витрат та адаптації до нових умов.

Крім того, вищезазначені традиційні методи обліку витрат часто зосереджені на внутрішніх процесах підприємства та недостатньо враховують змінність зовнішніх факторів, таких як інфляція, коливання валютних курсів, зміни в поведінці споживачів або державне регулювання. Це робить їх менш ефективними для оперативного реагування та прийняття рішень у короткостроковій перспективі, коли підприємствам необхідно швидко реагувати на нові виклики в умовах кризи.

Для успішного подолання викликів кризових періодів підприємствам необхідно розглядати гнучкіші моделі управлінського обліку, які дозволять швидко адаптуватися до змін у ринковому середовищі, краще прогнозувати витрати та приймати обґрунтовані управлінські рішення, що враховують не тільки внутрішні, але й зовнішні ризики.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика традиційних методів управлінського обліку витрат

Критерій (ознака)	Метод повних витрат	Метод прямих витрат
Характеристика	Калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) шляхом віднесення всіх виробничих витрат поточного періоду на випущену в цьому періоді продукцію (виконані роботи, надані послуги). Широко застосовуваний підхід до калькулювання собівартості, застосовуваний в бухгалтерському обліку.	Форма управлінського обліку, яка розподіляє витрати на дві категорії - змінні та постійні, і включає в себе їх класифікацію за видами, місцями виникнення та носіями. Включає аналіз витрат та фінансових результатів з метою прийняття управлінських рішень.
Сфера застосування	Виробництво товарів широкого вжитку, автомобільна промисловість, будівництво, оборонні промисловість.	Сфера послуг, IT-послуги, агробізнес, логістика та транспорт, торгівля
Переваги	Відсутність поділу витрат на постійні та змінні, можливість визначення точного фінансового результату діяльності підприємства, зручність у використанні для невеликих підприємств.	Можливість проводити ефективну політику цін, підвищення ефективності управління. Дані про собівартість, обсяги виробництва та прибуток завжди доступні через регулярну звітність.
Недоліки	Умовність у розподілі накладних витрат, ускладнення процедур обліку, включення в собівартість продукції не пов'язаних з процесом виробництва витрат, складність у порівнянні прибутковості різних ліній продукції	Можуть виникати труднощі у виділенні постійних витрат, оскільки частина напівзмінних витрат може розподілятися різними способами, що може в подальшому впливати на показники.

Джерело: складено за матеріалами [4; 7; 8]

Однак, не всі витрати в умовах економічної нестабільності та ефективного управління є вирішальним фактором для збереження фінансової стійкості підприємства та мають однаковий вплив на результати діяльності в кризовий період. Тому важливо виділити ті категорії витрат, які потребують особливої уваги та адаптації (рис. 1).

Так, витрати на сировину та матеріали, електроенергію та паливо можуть суттєво коливатися через порушення ланцюгів постачання, інфляцію чи геополітичні ризики, що призведе до зростання їх вартості. Пристосування витрат до цих умов, може включати пошук альтернативних постачальників, перегляд контрактів або перехід на використання дешевших матеріалів без втрати якості продукції. Щодо витрат на логістику, то вони можуть збільшуватися через зміни в тарифах, паливні витрати або проблеми з постачанням. Оптимізація транспортних процесів, використання цифрових технологій для планування логістики або перехід на локальних постачальників можуть знизити ці витрати.

Також, під час кризи, підприємства часто змушені оптимізувати чисельність персо-

налу або змінювати систему винагород. Адаптація може включати тимчасове скорочення штату, впровадження гнучких графіків роботи, переходу на часткову зайнятість або зміну системи преміювання залежно від результатів діяльності. Витрати на управління можуть включати різні послуги (юридичні, консультаційні) та підтримку управлінських функцій. Адаптація цих витрат може відбуватися через реструктуризацію управлінських процесів, зниження витрат на підтримку офісної інфраструктури або перехід на віддалену роботу.

Витрати на дослідження та розробку, а також капітальні інвестиції сприяють покращенню існуючої продукції чи створенню нової. Такі інвестиції допомагають підприємству швидко реагувати та пристосовуватись до змін на ринку, підвищувати якість продукції та впроваджувати сучасні технології, що є критично важливим для довгострокового зростання та утримання конкурентних переваг.

В умовах економічної нестабільності важливо знизити фінансове навантаження, яке може спричиняти додаткові витрати. Це може бути реалізовано шляхом перегляду

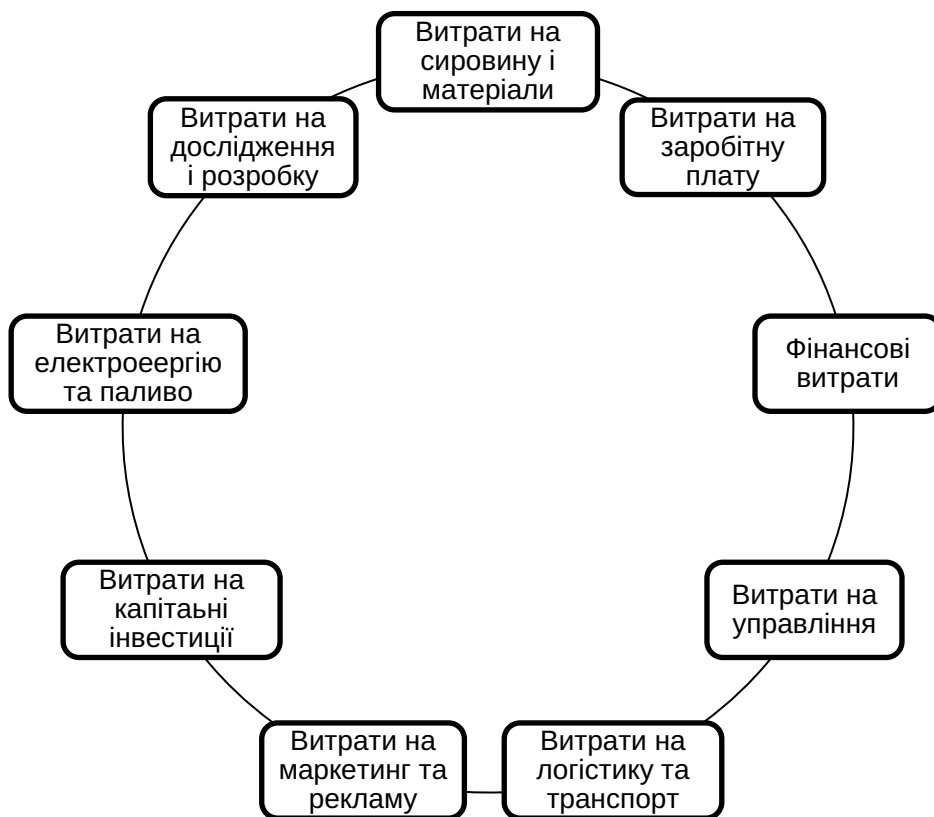

Рис. 1. Витрати, що мають ключовий вплив на результати діяльності підприємства

Джерело: складено за матеріалами [2]

умов кредитів, переговорів щодо відстрочок платежів за оренду або оптимізацію страхових платежів.

Тому адаптація ключових витрат є необхідною для збереження ефективності та фінансової стійкості підприємства під час кризових періодів. Гнучкість і оперативність в управлінні витратами дозволяють не тільки мінімізувати втрати, але й створити умови для відновлення та подальшого розвитку підприємства в умовах та після кризи.

Враховуючи наведені характеристики традиційних методів обліку для управління витратами зростає необхідність у впровадженні сучасних стратегій, що враховують їх та дозволяють гнучко і оперативно реагувати на зміни, ефективніше прогнозувати фінансові результати та оптимізувати витрати. Серед таких методів можна виділити гнучке бюджетування та прогнозування, Activity-Based Costing (ABC), а також Zero-Based Budgeting (ZBB), які стають все більш актуальними в умовах економічної нестабільності.

Використання гнучкого бюджетування та прогнозування є однією з важливих сучасних стратегій управління витратами в умовах нестабільності. На відміну від традиційного підходу, коли бюджет формується на основі фіксованих показників на початку року і не змінюється протягом періоду, гнучке бюджетування дозволяє компаніям постійно коригувати свої фінансові плани залежно від змін у зовнішньому середовищі.

Основна перевага гнучкого бюджетування полягає в можливості оперативного реагування на зміни ринку, що особливо важливо в умовах економічної кризи. Наприклад, якщо ціни на сировину раптово зростають, компанія може швидко внести корективи у свій бюджет, щоб уникнути збитків. Крім того, гнучке бюджетування дозволяє підприємствам краще спрогнозувати фінансові результати, враховуючи різні сценарії розвитку подій. Це дає можливість не тільки уникнути непередбачених витрат, але й знайти нові можливості для їх оптимізації. Гнучке бюджетування тісно пов'язане з використанням сучасних цифрових інструментів для прогнозування. За допомогою аналітики великих даних (Big Data), штучного інтелекту (Artificial Intelligence), машинного навчання (Machine Learning) компанії можуть моделювати різні сценарії розвитку подій, оцінювати потенційний вплив змін у зовнішньому середовищі та планувати свої дії залежно від цих змін. Такі підходи дозволяють швидше і точніше приймати

управлінські рішення, зокрема в частині управління витратами.

Іншим, не менш ефективним, методом управління витратами за допомогою якого можна досягти ефекту оптимізації витрат в умовах економічної нестабільності є процесно-орієнтовне управління витратами (Activity-Based Costing (ABC)). Як зазначає О.В. Гуріна, «...застосування ABC-costing полягає у розрахунку собівартості за видами робіт, тобто встановлення залежності витрат на продукцію за різних виробничих процесів, вивчення можливостей оптимізації процесу задля забезпечення ефективності виробництва...» [1, с. 299].

Застосування ABC-методу допомагає підприємствам детальніше розуміти, як розподіляються витрати на окремі процеси, і які з них приносять найбільшу додану вартість. Це дозволяє не лише краще контролювати витрати, а й приймати більш обґрунтовані рішення щодо оптимізації операційної діяльності. Наприклад, підприємство може виявити, що певні виробничі процеси займають значну частку витрат, але не приносять достатнього економічного результату. В такому випадку керівництво може прийняти рішення про перегляд або навіть скорочення таких процесів, що сприятиме зниженню загальних витрат.

У кризових умовах особливо важливо розуміти, де витрати можна скоротити без значного впливу на якість продукції або послуг. ABC дозволяє це зробити більш точно, ніж традиційні методи обліку, оскільки забезпечує глибше розуміння витрат, пов'язаних з окремими видами діяльності.

Ще одним інструментом сучасного бюджетування є бюджетування на нульовій основі (Zero-Based Budgeting (ZBB)), який в умовах економічної нестабільності набуває особливого значення. Як зазначає Н.М. Свічкарь, на відміну від традиційного бюджетування, де новий бюджет формується на основі попереднього, «...дані попереднього періоду не беруться за основу, а плануються з нуля, що може бути ефективно при плануванні витрат...» [5, с. 177]. ZBB передбачає повне перезавантаження бюджету щороку, тобто кожен підрозділ повинен обґрунтувати свої витрати з нуля. Це дозволяє компаніям максимально точно оцінити необхідність кожної статті витрат та уникати неефективного витрачання грошових коштів.

Перевага ZBB полягає в тому, що цей підхід сприяє більш ретельному аналізу всіх витрат

і допомагає підприємствам відмовитися від неефективних або непотрібних витрат. У періоди нестабільності, коли суб'єкти господарювання намагаються оптимізувати свої ресурси, ZBB дозволяє зосередитися лише на тих витратах, які є критично важливими для їх функціонування. Це робить бюджет більш гнучким і точним, що особливо важливо, коли необхідно скорочувати витрати та забезпечувати фінансову стабільність.

Однак, впровадження ZBB потребує значних зусиль та часу, оскільки вимагає детального аналізу кожного витратного елемента. Зокрема, використання цього методу може призвести до опору всередині компанії, оскільки підрозділи можуть отримувати певні ресурси автоматично, без необхідності їх постійного обґрунтування. Незважаючи на ці труднощі, ZBB може бути ефективним інструментом для скорочення витрат і підвищення фінансової стійкості підприємства в умовах економічної нестабільності.

Загалом, сучасні стратегії адаптації облікових підходів, такі як гнучке бюджетування, Activity-Based Costing та Zero-Based Budgeting, стають ключовими інструментами для ефективного управління витратами в умовах економічної нестабільності та ризику. Вони дозволяють підприємствам швидко реагувати на зміни ринкових умов, точно аналізувати та уникати виникнення неефективних витрат, що забезпечує стабільність і стійкість у складні економічні періоди та прийняття ефективних бізнес-рішень.

Висновки. Управлінський облік витрат є одним із інструментів для прийняття стратегічних бізнес-рішень. Особливої актуальності це набуває в умовах економічної

нестабільності. Проведене дослідження демонструє, що традиційні облікові методи, забезпечуючи надійну базу для економічного аналізу та управління витратами, можуть бути недостатньо гнучкими для своєчасного реагування на зміни динамічного зовнішнього середовища. В умовах нових викликів, такі сучасні стратегії адаптації, як гнучке бюджетування, Activity-Based Costing (ABC) і Zero-Based Budgeting (ZBB) стають інструментами для ефективнішого контролю та мінімізації витрат, оптимізації бізнес-процесів, збереженню фінансової стабільності та підвищенню конкурентоспроможності. Гнучке бюджетування забезпечуватиме здатність швидко реагувати на зовнішні виклики, коригуючи фінансові плани у відповідь на зміни ринку. ABC дозволить точніше аналізувати витрати, виокремлюючи ті види діяльності, які найбільше впливають на собівартість продукції, тоді як ZBB сприяє максимальній економії через детальний аналіз і обґрунтування кожного елемента витрат.

Подальші наукові дослідження щодо управління витратами в умовах економічної нестабільності варто зосередити на наступних напрямках: розширення цифрових технологій та діджитал-процесів управлінського обліку витрат; використання штучного інтелекту (AI) та машинного навчання для автоматизації обліку та аналізу витрат, особливо в контексті прогнозування та ризик-менеджменту; дослідження впливу сталого розвитку на управлінський облік витрат; дослідження методів інтеграції управлінського обліку з іншими бізнес-процесами, такими як логістика, виробництво та маркетинг, з метою забезпечення більш комплексного управління витратами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гуріна О. В., Чернова А. І. Ефективне управління витратами. *The 7 th International scientific and practical conference. Eurasian scientific congress (July 12–14, 2020) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2020. 377 p.*. 2020. URL: <https://surl.li/uexkns> (дата звернення: 31.01.2025).
2. Копотієнко Т.Ю. Економічна сутність та класифікація витрат як об'єкта внутрішнього аудиту. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 23. С. 627–635. URL: <http://globalnational.in.ua/archive/23-2018/123.pdf> (дата звернення: 30.01.2025).
3. Піскун А. В. Теоретичний аспект управління витратами підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. № 4. С. 55–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2020_4_11 (дата звернення: 30.01.2025).
4. Пустова І. В. Методи управління витратами в сучасних умовах: ефективність застосування, переваги та недоліки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 11. С. 39–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_11_12 (дата звернення: 30.01.2025).
5. Свічкарь, Н., Олініченко, І., Цибулін, М. Бюджетування як система управління діяльністю підприємства на основі міжнародних стандартів фінансової звітності. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. № 19. С. 175–185. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.19.21> (дата звернення: 31.01.2025).

6. Чумак Г. Управління витратами підприємства: функціональний аспект. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. № 4. С. 160–165. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-6-21> (дата звернення: 31.01.2025).
7. Jasinski, D., Meredith, J., Kirwan, K. (2015) A comprehensive review of full cost accounting methods and their applicability to the automotive industry. *Journal of Cleaner Production*, no. 108, pp. 1123–1139. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.06.040> (дата звернення: 30.01.2025).
8. Liang, H. (2025). Modern Technology's role in accounting cost calculation of industrial enterprises: Informatization as a key strategy to improve management efficiency. *Heliyon*, no. 11(2025). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e41523> (дата звернення: 31.01.2025).

REFERENCES:

1. Hurina O. V., Chernova A. A. (2020) Efektivne upravlinnia vytratamy [Effective cost management]. *The 7 th International scientific and practical conference – Eurasian scientific congress* (July 12-14, 2020) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain, p. 377. Available at: <https://surl.li/uexkns> (accessed January 31, 2025).
2. Kopotiienko T. Y. (2018) Ekonomichna sutnist ta klasyfikatsiia vytrat yak obiekta vnutrishnoho audytu [Economic essence and classification of costs as an object of internal audit]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 23. pp. 627–635. Available at: <http://globalnational.in.ua/archive/23-2018/123.pdf> (accessed January 31, 2025).
3. Piskun A. V. (2020) Teoretychnyi aspekt upravlinnia vytratamy pidpriemstva [Theoretical aspect of cost management of an entity]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia*, no. 4, pp. 55–59. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2020_4_11 (accessed January 30, 2025).
4. Pustova I. V. (2013) Metody upravlinnia vytratamy v suchasnykh umovakh: efektyvnist zastosuvannia, perevahy ta nedoliky [Methods of cost management in modern circumstances: efficiency of application, advantages and disadvantages]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 11, pp. 39–42. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_11_12 (accessed: January 30, 2025).
5. Svichkar, N., Olinichenko, I., Tsybulin, M. (2024) Biudzhetuвання yak systema upravlinnia diialnistiu pidpriemstva na osnovi mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti [Budgeting as a system of enterprise activity management based on international financial reporting standards]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriya: Ekonomika*, no. 19, pp. 175–185. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.19.21> (accessed January 31, 2025).
6. Chumak, H. (2022). Upravlinnia vytratamy pidpriemstva: funktsionalnyi aspekt [Enterprise cost management: the functional aspect]. *Modeling the development of the economic systems*, vol. 4, pp. 160–165. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-6-21> (accessed January 31, 2025).
7. Jasinski, D., Meredith, J., Kirwan, K. (2015) A comprehensive review of full cost accounting methods and their applicability to the automotive industry. *Journal of Cleaner Production*, no. 108, pp. 1123–1139. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.06.040> (accessed January 30, 2025).
8. Liang, H. (2025). Modern Technology's role in accounting cost calculation of industrial enterprises: Informatization as a key strategy to improve management efficiency. *Heliyon*, no. 11(2025). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e41523> (accessed January 31, 2025).